

КАРПЕНКО Роман Валерійович,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
ВЕРБИЦЬКА Катерина В'ячеславівна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПИТАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЗМІ ЯК СУБ'ЄКТІВ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Професія журналіста завжди була важливою. Нині в Україні журналіст інформує людей про перебіг воєнних дій, вирушає на місця запеклих боїв, ризикує своїм життям, щоб зробити репортаж, висвітлювати страшні наслідки війни.

Журналіст – творчий працівник, який на професійних засадах збирає, одержує, зберігає і використовує інформацію для створення та опрацювання повідомлень, статей, програм, передач, фотоілюстрацій тощо з метою поширення їх через друковані засоби масової інформації, аудіовізуальні (електронні) засоби масової інформації, інформаційні агентства на невизначене коло осіб і професійна діяльність якого є основним джерелом його доходів. Професійна діяльність журналіста – це безпосередня самостійна або у співавторстві систематична діяльність журналіста, пов'язана із збором, одержанням, зберіганням і використанням інформації для створення та опрацювання творів з метою поширення їх через засоби масової інформації на невизначене коло осіб для реалізації ними свого права на одержання інформації [1].

У воєнний час робота журналіста вимагає дотримання певних правил та обмежень, щоб не допомагати ворогу. Положення Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2] передбачають у статті 8 можливість втручання в діяльність ЗМІ та обмеження поширення певної інформації. Закон «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» та відповідний указ передбачають обмеження свободи слова, визначені статтею 34 Конституції України.

Тож після початку повномасштабної військової агресії з боку російської федерації ведення журналістами інформаційної діяльності має певні обмеження. Насамперед вони стосуються поширення інформації про сили та засоби оборони країни. Наказ головнокомандувача Збройних сил України від 03.03.2022 № 73 «Про організацію взаємодії між Збройними силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» [3] визначає

перелік інформації, яка обмежується до оприлюднення. Так, додаток 2 до цього наказу містить перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних сил України, інших складових сил оборони, негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму воєнного стану. Варто зазначити, що цей наказ не поширюється на висвітлення питань, не пов'язаних зі Збройними силами України та організацією оборони країни.

Постанова Кабінету Міністрів України, яка мала б регулювати інформаційну діяльність та її обмеження в решті питань, наразі відсутня. Однак журналістам та ЗМІ варто пам'ятати, що, навіть якщо законодавство прямо не забороняє висвітлення певних питань, це може спричинити шкідливі наслідки. Зокрема, висвітлення місць руйнувань та пошкоджень інфраструктури України надає можливість московським агресорам можливість корегувати вогонь, знищувати вцілілі будівлі та засоби забезпечення тощо. Питання забезпечення населення харчовими продуктами, водою, електрикою також може призвести до ударів ворога по шляхах підвезення і місцях зберігання продуктів, по вразливих точках електромережі тощо.

Важливо відмітити, що діяльність журналістів базується на наданні правдивої та неупередженої інформації. За мирних умов у роботі ЗМІ керуються принципом свободи слова та заборони цензури. Однак сьогодні в Україні війна і діє законодавство воєнного часу, яке обмежує роботу засобів масової інформації. Тому непередбачений сюжет може розцінюватися навіть як кримінальне правопорушення, передбачене статтями 114 (шпигунство) Кримінального кодексу України, коли це стосується іноземних журналістів, та 111 (державна зрада) Кримінального кодексу України, коли це стосується вітчизняних журналістів.

Список використаних джерел:

1. Про захист професійної діяльності журналістів: Закон України. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/JF21800A?an=3>.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
3. Про організацію взаємодії між Збройними силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану: наказ головнокомандувача Збройних сил України від 03.03.2022 р. № 73. URL : https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_050322.pdf.